

BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
Sähköposti: toimisto@birdlife.fi
www.birdlife.fi

Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnonvaraosasto
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

Lausunto luonnoksesta Suomen metsähanhikannan hoitosuunnitelmaksi

BirdLife Suomi kiittää maa- ja metsätalousministeriötä lausuntopyynnöstä ja toteaa asian johdosta seuraavaa:

BirdLife pitää kannanhoitosuunnitelman valmistelua monipuolisena ja nykyaikaisena prosessina, johon on myös panostettu riittävästi resursseja.

Samanaikaisesti kansallisen hoitosuunnitelman kanssa on valmisteltu kansainvälistä hoitosuunnitelmaa. BirdLifen mielestä pitäisi odottaa kansainvälisen hoitosuunnitelman valmistumista ja vasta sen jälkeen viimeistellä kansallinen suunnitelma niin, että se mahdollisimman hyvin vastaa kansainvälisessä suunnitelmassa esitettyä. Tämä selkeyttäisi todennäköisesti toimenpiteiden priorisointia. Joka tapauksessa kansallista hoitosuunnitelmaa on varauduttava päivittämään kansainvälisen hoitosuunnitelman perusteella.

Suunnitelma tuo hyvin esiin metsähanhikannan nykytilan, kantaan vaikuttavat tekijät sekä tiedoissa olevat puutteet. Tutkimustietoa on hyödynnetty erinomaisesti.

Se, että kaikkia metsähanhen taantumiseen mahdollisesti johtaneita syitä käsitellään perusteellisesti, on hyvä asia, mutta esitystapa hämärtää käsitystä siitä, mitkä ovat todistettuja tai edes todennäköisiä syitä. Tekstissä olisi kautta linjan tuotava selkeämmin esiin, mitä pidetään taantumisen keskeisinä syinä, joihin on ensisijaisesti vaikutettava. Esimerkiksi lajien väliselle kilpailulle annetaan aivan liikaa painoarvoa, koska mitään näyttöä tämän yhteydestä metsähanhen vähenemiseen ei ole.

Metsähanhikannan hoitoon esitetään joukko konkreettisia toimenpiteitä, jotka ovat hyviä ja perusteltuja. BirdLife Suomi toivoo, että toimenpiteet myös toteutetaan mahdollisimman pian, kuten on jo käynytkin metsähanhen metsästyksen toistaiseksi kieltävän asetuksen myötä.

Yksityiskohtaiset huomiot ja muutosehdotukset

Sivu 4 (tiivistelmä): Tiivistelmässä pitäisi asettaa kannan taantumiseen johtaneet syyt tärkeysjärjestykseen ja erottaa tunnetut syyt spekuloiduista syistä. Kuten jäljempänä suunnitelmassa, myös tiivistelmässä olisi yksiselitteisesti todettava, että kannan taantuminen on selitettävissä ensisijaisesti yliverotuksella.

Sivu 30 (jakso 3.4.): Lause ”Toisaalta on mahdollista, että pesiviä metsähänhipareja on Suomessa arvioitua enemmän” pitäisi muuttua muotoon ”*Toisaalta on todennäköistä, että pesiviä metsähänhipareja on ollut Suomessa arvioitua enemmän*”. Tämänhetkinen arvio vaikuttaa jopa optimistiselta, kun ottaa huomioon, ettei kannanarviota ole taantumasta huolimatta muutettu tiedon puutteen vuoksi.

Lauseessa ”Oman pesimäkannan osuus suomalaisesta metsästyssaaliista on joka tapauksessa ollut suuri, sillä saaliiksi joutuneista, Pohjois-Pohjanmaalla merkityistä metsähanhista ammuttiin Suomessa 70 % ja Lapissa merkityistä 60 %” lienee tulkintavirhe. Tulos kertoo, että Suomessa pesivistä metsähanhista suuri osa joutuu saaliiksi nimenomaan Suomessa, mutta ei vastaa kysymykseen, mikä on suomalaisten yksilöiden osuus kokonaissaaliista.

Sivu 31 (3.4.): Silmukkamuuton yhteydessä voi mainita myös, että pesimättömät (ja pesinnässään epäonnistuneet) Novaja Zemljalla sulkevat linnut käyttävät todennäköisesti syysmuutolla itäisempää ja eteläisempää reittiä.

Sivu 38 (3.8.3.): Erotukseksi syksyisestä houkutusruokinnasta otsikon pitäisi olla ”Kevättruokinta”.

Sivu 44 (5.2.): Lukijalle voi jäädä epäselväksi, mitä ”kansainvälisen kannanhoitoyhteistyön puute” tässä tarkoittaa. Kappaleen ensimmäisen lauseen pitäisi kuulua ”...*kansainvälisen kannanhoitoyhteistyön puute ja siitä aiheutuva yliverotus*”.

Sivu 45 (5.2.) ja Taulukko 1: Käsitys esiaikuisten metsähanhien hyvästä säilyvyydestä perustuu ilmeisen pieneen aineistoon, ja suurten luottamusvälien takia tulosta on pidettävä epävarmana. Lisäksi aineisto on vanha, joten se ei kerro lajin tämänhetkisestä metsästystilanteesta Venäjällä mitään. Myöskään rengaspalautteiden vähyys ei todista, ettei pyyntiä tapahtuisi. Yhteenvetona Venäjän tilanteesta olisi todettava, että suomalaisiin hanhiin siellä kohdistuvaa metsästyspainetta ei voi nykytiedoilla luotettavasti arvioida.

Sivu 47 (5.3.): Yhteenvedoksi maankäytön vaikutuksista voisi tiivistää, että monet tekijät ovat muuttaneet elinympäristöä metsähanhelle mahdollisesti epäedulliseen suuntaan, mutta näyttöä syy-seuraussuhteista ei ole ja taantuminen on tapahtunut eri aikaan kuin useimmat elinympäristömuutokset. Metsähanhi on esimerkiksi taantunut laajasti Lapissa, jossa ojitus on ollut vähäisempää, mutta sen sijaan jopa runsastunut levinneisyysalueen eteläosissa, jossa ojitusaste on huomattavan korkea.

Sivu 48 (5.4.1.): Lause: ”Toisaalta ei ole tietoa, onko joutsen runsastunut myös Venäjällä niin, että sillä voitaisiin selittää taigametsähanhien itäisen osakannan jyrkkä väheneminen” on syytä poistaa täysin spekulatiivisena. Juuri edellä on tuotu esiin, että laulujoutsenen runsastumisen ei ole osoitettu olevan syynä metsähanhien vähenemiseen, eikä ole perusteltua olettaa, että näin olisi voinut käydä Venäjällä mutta ei Suomessa. Lisäksi keväisten muuttajamäärien ja talvehtimismäärien muutosten perusteella on ilmeistä, ettei laulujoutsen ole runsastunut Venäjällä taigametsähanhikannan päälevinneyysalueella samassa määrin kuin Pohjoismaissa.

Sivut 48-49 (5.4.1.): Laulujoutsenosion viimeisestä kappaleesta pitäisi poistaa spekulointi vaikutusmekanismeista, koska näistä ei ole näyttöä. Ehdotamme kappaleen alun muuttamista

seuraavasti: ”*On epätodennäköistä, että laulujoutsenen runsastuminen olisi vaikuttanut merkittävästi metsähanhikantaan. Paikallisia vaikutuksia on voinut olla, mutta niiden osoittaminen on erityisen hankalaa. Koska kyse on kannankehityksiltään erilaisista lajeista, samanaikaisesti havaituilla toisen lajin saapumisella ja toisen häviämällä ei välttämättä ole yhteyttä toisiinsa. Nykytiedon valossa ei ole perusteltua puuttua laulujoutsenen ja metsähanhen välisiin suhteisiin.*”

Nilssonin ja Heinicken tutkimusten referoinnin voi siirtää jakson 5.4.1. ensimmäisen kappaleen loppuun, koska ne liittyvät paremmin siellä käsiteltävään asiaan.

Sivu 50 (5.4.2.): Pesimäaikainen kilpailu muiden hanhilajien kanssa on metsähanhen osalta merkityksetön, joten jakson viimeisen kappaleen voi poistaa asiaan liittymättömänä.

Sivu 50 (5.5.): Kohtaan, jossa käsitellään metsähanhen osuutta maakotkan saalisyksilöistä, on aiheellista lisätä myös, että metsähanhen osuuden kasvu selittyy ainakin osin sillä, että metsähanhi runsastui tarkastelujakson aikana.

Sivu 50-51 (5.5.): Maakotkan runsastumisen yhteydessä voisi myös todeta, että laji ei ole runsastunut niin paljon kuin Lintuatlaksen tuloksista voisi päätellä. Laji on nykyään tarkassa seurannassa, ja pesäpaikat tiedetään paremmin kuin ennen. Esimerkiksi Lapin maakotkakanta on kasvanut varsin vähän 1990-luvulta.

Sivu 52 (5.5.): Supikoiran ravinnonkäytöstä voisi tuoda esiin, että Kauhalan tutkimuksista ilmenee, että supikoiran ravinnossa on keskimäärin hyvin vähän lintujen munia tai poikasia, vaikka paikallisesti laji voikin aiheuttaa merkittävää tuhoa lintuyhdyskunnissa.

Samoin voisi todeta, että suurikokoiset saaristolinnut, kuten merihanhi, eivät siteerattujen saaristotutkimusten mukaan kärsi minkeistä ja siksi on todennäköistä, että myös metsähanhi pystyy varsin hyvin puolustautumaan minkkiä vastaan.

Sivu 52 (5.5.): Koska jakson 5.5. toiseksi viimeinen kappale on luonteeltaan yhteenveto, siinä olisi myös todettava, että metsähanhi ei ole erityisen merkittävä saalis millekään petolajille eikä ole näyttöä petojen roolista metsähanhikannan vähenemisessä.

Sivu 56 (8.1.). Liittyen vuoden 2010 uhanalaisuusarviointiin on syytä lisätä: ”*Metsähanhi oli lintujen uhanalaisuutta arvioivalle työryhmälle erityisen vaikea laji, koska juuri mitään seurantatietoa ei ollut. Keskusteluissa metsähanhen arveltiin ylittävän vaarantuneen kriteerit, mutta lajia ei voitu arvioida uhanalaiseksi huomattavan puutteellisilla tiedoilla. Metsähanhea ehdotettiin myös arviointiluokkaan puutteellisesti tunnetut (Teemu Lehtiniemi, henk. koht. tiedonanto 2014).*”

Sivu 64 (yhteenveto): Lause ”*Syyslaskentojen tulosten perusteella ei kuitenkaan voi päätellä mitään taigametsähanhikannan muutoksista*” on merkillisen jyrkkä, koska tuloksia on kuitenkin käytetty mm. lajin kokonaiskannan arviointiin ja tuloksiin viitataan tässäkin suunnitelmassa useasti. Oikeampi tapa ilmaista asia olisi: ”*Syyslaskentojen tulosten perusteella ei kuitenkaan voi tehdä varmoja johtopäätöksiä taigametsähanhikannan muutoksista*”.

Sivu 66 (yhteenveto): Osio, jossa käsitellään lajien välistä kilpailua, on sävyltään selvästi laulujoutsenkriittisempi kuin kohta, jossa asiaa varsinaisessa tekstissä käsiteltiin. Ehdotamme poistettavaksi lausetta ”*Pesivät laulujoutsenet käyttäytyvät reviirillään aggressiivisesti sulkivia metsähanhia kohtaan, ja hanhet joutuvat väistymään*” ja seuraavaa lausetta muutettavaksi muotoon ”*Laulujoutsenen vaikutuksesta metsähanhien poikastuottoon tai säilyvyyteen ei kuitenkaan ole näyttöä*”.

Sivu 66 (yhteenvedo): Lause ”Metsähanhen tärkeimpiä saalistajia ovat todennäköisesti maakotka, korppi, kettu, supikoira, karhu ja minkki, joiden runsastuminen osuu yksin metsähanhikannan vähenemisen kanssa.” on tällaisenaan ongelmallinen, koska siitä ei ilmene, että syy-seuraussuhteesta ei ole näyttöä ja että mikään ei viittaa pedoilla olevan merkittävä rooli metsähanhen vähenemisessä. Ehdotamme lauseen poistamista tässä yhteydessä tarpeettomana ja harhaanjohtavana.

Sivu 91-92 (13.2.): Muutonaikaisilla levähdysalueilla tavoitteeksi olisi asetettava myös häiriön minimointi. Tämä on erityisen tärkeää kevätmuuttokaudella, jotta linnut saavat rauhassa kerätä voimia ja vararavintoa pesintää varten. Myös syksyllä olisi lisättävä metsästys- ja muulta häirinnältä vapaita alueita lajin muuttoreittien varrelle. Alueiden on oltava pysyviä ja riittävän laajoja.

Sivu 92 (13.3.): Maankäytön suunnittelun ajantasaisena lähdeaineistona on mainittava BirdLife Suomen Maakunnallisesti tärkeät lintualueet -hanke. Hankkeessa on muun muassa määritelty alueittain (BirdLifen alueellisten jäsenyhdistysten toimialueet) tärkeimmät metsähanhen muutonaikaiset kerääntymäalueet. Aluerajaukset ovat saatavissa paikkatietoaineistona.

Sivu 97 (17.): Ehdotetaan lisättäväksi, että etsitään ja tutkitaan erilaisia karkotus- ja houkutusmenetelmiä, joilla satovahinkoja voidaan ennaltaehkäistä ja lintuja saada halutuille peltolohkoille.

Sivu 100 (20.): Hoitosuunnitelman seurannaksi olisi tehtävä konkreettisempia esityksiä. Ehdotamme kirjattavaksi, että hoitosuunnitelman toteutumisesta tehdään arviointi viiden vuoden kuluttua sen valmistumisesta ja suunnitelma päivitetään viimeistään 10 vuoden kuluttua. Suunnitelma on lisäksi päivitettävä välittömästi, jos kansainvälisen hoitosuunnitelman toteuttaminen sitä edellyttää.

Helsingissä 18.7.2014

BirdLife Suomi ry:n puolesta

Aki Arkiomaa
toiminnanjohtaja